

Příloha 1 – Šablona pro analýzu učebnic

OBECNÉ INFORMACE			
Název učebnice			
Autoři			
Nakladatelství		Číslo vydání	
Místo a rok vydání		Počet stran	
GRAFICKÁ ČÁST			
Celkový počet příloh		Počet obrazových příloh	
Počet tabulek		Počet diagramů	
Mapové přílohy			
Celkový počet		Procentuální zastoupení	
Obecně geografické		Tematické	
Poznámky			
TEXTOVÁ ČÁST			
Úlohy, kontrolní otázky			
Celkový počet		Vyžadující práci s mapou	
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti			
Čtení		Analýza	
		Interpretace	
		Tvorba	
Poznámky			

Příloha 2 – Rozbor učebnice Dějepis 7: Středověk a počátky nové doby – učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Dějepis 7: Středověk a počátky nové doby – učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia						
Autoři	kolektiv autorů						
Nakladatelství	Nakladatelství Fraus			Číslo vydání	1		
Místo a rok vydání	Plzeň, 2009			Počet stran	160		
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	564			Počet obrazových příloh	502		
Počet tabulek	0			Počet diagramů	0		
Mapové přílohy							
Celkový počet	62			Procentuální zastoupení	10,99 %		
Obecně geografické	0			Tematické	62		
Poznámky	<p>Mapy nemají uvedené ani grafické, ani číselné měřítko. Velké množství obrazových příloh, mnohé z nich však velmi malé. K většině příloh jsou připojeny nejen popisky, ale i otázky nebo úkoly (průměrně cca 4). Příklady mapových příloh: Spanilé jízdy, Rozpad franské říše, Místa pobytu J. A. Komenského.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	779			Vyžadující práci s mapou	164 (21,05 %)		
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	142	Analýza	21	Interpretace	1	Tvorba	0
Poznámky	<p>Některé z úloh a otázek se k danému tématu vztahují jen velmi okrajově. Jednotlivé úlohy pracují s poskytnutými mapovými přílohami. U každého cvičení je uveden odkaz na stránku, na které se daná mapová příloha nachází. Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>1) čtení: Najděte město Bayeux. Popiš, kudy Marco Polo cestoval. Ukažte na mapě Lucembursko, Chebsko, Budyšínsko a Zhořelecko.</p> <p>2) analýza: Porovnejte územní vývoj českého státu za panování Přemyslovců a za vlády Lucemburků. Najděte ta místa Komenského pobytu, která leží nejvíce na západ, sever, jih a východ.</p> <p>3) interpretace: Vysvětlete, jak je možné, že se mnohá ruská slova podobají českým.</p>						

Příloha 3 – Rozbor učebnice Dějepis pro 7. ročník ZŠ (středověk a raný novověk)

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Dějepis pro 7. ročník ZŠ (středověk a raný novověk)						
Autoři	Veronika Válková						
Nakladatelství	SPN – pedagogické nakladatelství	Číslo vydání	1				
Místo a rok vydání	Praha, 2009	Počet stran	152				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	398	Počet obrazových příloh	343				
Počet tabulek	1	Počet diagramů	21				
Mapové přílohy							
Celkový počet	33	Procentuální zastoupení	8,29 %				
Obecně geografické	2	Tematické	31				
Poznámky	Kategorii diagramů zde zastupují časové osy (13), rodokmeny (5) a pojmové mapy (3). Mapy nemají uvedené ani grafické, ani číselné měřítko. Příklady mapových příloh: Objevné plavby, Vikingské výboje, Arabská říše K jednotlivým přílohám je vždy připsáno několik spolu souvisejících otázek (průměrně cca 2).						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	720	Vyžadující práci s mapou	42 (5,83 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	24	Analýza	6	Interpretace	6	Tvorba	6
Poznámky	Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti: 1) čtení: Najděte Cáchy na mapě. Jak se dnes jmenují? 2) analýza: Ukažte na mapě, které oblasti byly pod vlivem Velké Moravy za Svatoplukovy vlády. Které státy tu dnes leží? 3) interpretace: Podívejte se na mapu a vysvětlete, proč se hlavním městem Francie stala po nástupu Kapetovců právě Paříž. 4) tvorba: Zjistěte, jaké románské památky stojí v blízkosti vašeho bydliště či školy, ve vašem městě nebo okrese. Udělejte si vlastní mapku a památky do ní vyznačte. Můžete použít jinou značku pro kostel, jinou pro hrad nebo dům. Mapu si schovejte, později si do ní zanesete památky dalších uměleckých slohů. Zkuste například v autoatlase vyhledat všechny Lhoty, Lhotky, Žďáry a podobně. Zkopírujte si mapu republiky, abyste nemuseli kreslit do originálu, a vyznačte v ní vše, co jste našli. Uvidíte, v kterých částech republiky ve středověku vznikalo hodně nových vesnic.						

Příloha 4 – Rozbor učebnice Středověk – Dějepis pro základní školy a víceletá gymnázia

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Středověk – Dějepis pro základní školy a víceletá gymnázia						
Autoři	Dana Picková, Naděžda Kubů						
Nakladatelství	ALBRA (redakce SPL – Práce)	Číslo vydání	1				
Místo a rok vydání	Úvaly, 2011	Počet stran	188				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	362	Počet obrazových příloh	346				
Počet tabulek	0	Počet diagramů	2				
Mapové přílohy							
Celkový počet	14	Procentuální zastoupení	3,87 %				
Obecně geografické	0	Tematické	14				
Poznámky	<p>Mapy nemají číselné, ani grafické měřítko. Některé z nich nemají ani legendu. Vypadají spíše jako obrázky.</p> <p>Kategorii diagramů reprezentuje 1 pojmová mapa a 1 časová osa.</p> <p>Příklady mapových příloh: Rozloha českého státu v 10. – 11. století, Vikingské výpravy, Rozdělení franské říše roku 843 podle veronské smlouvy.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	370	Vyžadující práci s mapou	39 (10,54 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	27	Analýza	9	Interpretace	3	Tvorba	0
Poznámky	<p>Naprostá většina úloh začíná slovem: „najděte“. V úlohách je často vyžadována práce s dějepisným atlasem.</p> <p>Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>1) čtení: Najděte na dějepisné mapě Balkánu území osídlená ve středověku Srby, Chorvaty a Slovinci.</p> <p>2) analýza: Pozorně si prohlédněte mapu území ovládaného Přemyslem Otakarem II. a určete, která z jeho tehdejších držav se dnes nenachází na území českého státu. Ke kterému státu patří?</p> <p>3) interpretace: Proč bylo pro osmanského sultána tak důležité zmocnit se Konstantinopole? (S odpovědí vám může pomoci mapa.) Jaké důsledky mělo dobytí Konstantinopole pro křesťanskou Evropu?</p> <p>Porovnejte západní hranice českého státu v různých historických obdobích se zeměpisnou mapou České republiky. Pokuste se vysvětlit, proč se tyto hranice příliš nemění.</p>						

Příloha 5 – Rozbor učebnice Dějepis pro gymnázia a střední školy 2 – STŘEDOVĚK A RANÝ NOVOVĚK

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Dějepis pro gymnázia a střední školy 2 – STŘEDOVĚK A RANÝ NOVOVĚK						
Autoři	Petr Čornej, Ivana Čornejová, František Parkan						
Nakladatelství	SPN – pedagogické nakladatelství	Číslo vydání	2				
Místo a rok vydání	Praha, 2009	Počet stran	160				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	221	Počet obrazových příloh	199				
Počet tabulek	1	Počet diagramů	0				
Mapové přílohy							
Celkový počet	21	Procentuální zastoupení	9,50 %				
Obecně geografické	1	Tematické	20				
Poznámky	<p>Obrazové přílohy jsou číslovány. Součástí obrazových příloh jsou i 2 půdorysná schémata.</p> <p>Mapy nemají měřítko. Většinou mají však dobře zpracované legendy. Nicméně i v této učebnici se nalezne několik neúplných legend, či dokonce pár map, kde legenda chybí úplně.</p> <p>Součástí mapových příloh Klaudyánova mapa.</p> <p>Příklady mapových příloh: Rozdělení francké říše po verdunské smlouvě roku 843; Arabské výboje v 7. – 8. století; Šíření morové epidemie v Evropě v letech 1347 až 1352; Evropa po vestfálském míru.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	312	Vyžadující práci s mapou	24 (7,69 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	22	Analýza	2	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Všechny úlohy číslovány.</p> <p>Většina úloh vyžadující práci s mapou obsahuje tato slovesa v aktivním tvaru: ukázat, vyhledat a najít.</p> <p>Více než polovina úloh rozvíjející mapové dovednosti nepracuje s mapovými přílohami této učebnice.</p> <p>Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>1) čtení: Vyhledejte na mapě významná středověká univerzitní města. Pokuste se zjistit, zda tamní univerzity ještě existují. S využitím mapy popište portugalský postup při objevování cesty do Indie.</p> <p>2) analýza: Ukažte na mapě rozsah uherského státu ve 14. století a určete, které státy na tomto území nyní existují.</p>						

Příloha 6 – Rozbor učebnice Dějiny středověku

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Dějiny středověku						
Autoři	Zdeněk Beneš						
Nakladatelství	ALBRA (redakce SPL – Práce)				Číslo vydání	5	
Místo a rok vydání	Úvaly, 2008				Počet stran	176	
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	144			Počet obrazových příloh	128		
Počet tabulek	1			Počet diagramů	2		
Mapové přílohy							
Celkový počet	13			Procentuální zastoupení	9,03 %		
Obecně geografické	0			Tematické	13		
Poznámky	<p>Součástí grafických příloh též ortofotomapy (2), Behemiův zemský glóbus, Španělsko jako hlava Evropy – mentální mapa. Mapy jsou bez měřítka a někdy i bez legendy. Pokud mapy mají legendu, v naprosté většině případů je neúplná. Mapy jsou celkově mnohem jednodušší (méně dat, méně podrobné, ...), než v odpovídající učebnici nakladatelství SPN – pedagogické nakladatelství. Příklady mapových příloh: Byzantská říše od 7. do 11. století; Stoletá válka; Univerzity v Evropě.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	158			Vyžadující práci s mapou	0		
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	0	Analýza	0	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Úlohy jsou očíslované a jsou pouze na konci kapitol. Žádná úloha explicitně nevyžaduje práci s mapou. Úlohy, při kterých by práce s mapou byla nápomocná, a dokonce se potřebná mapa vyskytuje v učebnici: Které státy křižáci na Blízkém Východě založili? Jak probíhala stoletá válka? Kam směřovala první turecká expanze po dobytí Byzance? Uveďte důvody, proč se Turecko stalo pro střední Evropu v 16. století vážným nebezpečím i předmětem značného kulturního zájmu. Které státy se staly prvními koloniálními mocnostmi a která území získaly? Charakterizujte americké předkolumbovské civilizace. Které to byly? Jakým vývojem prošlo Španělsko v 16. století?</p>						

Příloha 7 – Rozbor učebnice Matematika 7: Aritmetika – učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Matematika 7: Aritmetika – učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia						
Autoři	Helena Binterová, Eduard Fuchs, Pavel Tlustý						
Nakladatelství	Nakladatelství Fraus			Číslo vydání	1		
Místo a rok vydání	Plzeň, 2008			Počet stran	103		
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	260		Počet obrazových příloh	139			
Počet tabulek	49		Počet diagramů	63			
Mapové přílohy							
Celkový počet	9		Procentuální zastoupení	3,46 %			
Obecně geografické	0		Tematické	9			
Poznámky	<p>Některé mapy nemají uvedené ani grafické, ani číselné měřítko, ba ani legendu. Z tematických map 1 historická, 1 speleologická a 1 slepá mapa. Kategorii diagramů zde zastupují hlavně grafy funkcí, kruhové diagramy a číselné osy.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	495		Vyžadující práci s mapou	19 (3,84 %)			
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	7	Analýza	9	Interpretace	1	Tvorba	2
Poznámky	<p>Nejméně třetina úloh téměř nesouvisí s probíraným učivem matematiky. Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>1) čtení: Najdi na mapě Mariánský příkop.</p> <p>2) analýza: S pomocí mapy zjistěte, jak daleko je město Žatec od vašeho bydliště. Délka trasy Brno – Plzeň je podle údajů internetového plánovače tras 296 km. V jakém měřítku je zobrazena mapa, jestliže trasa na této mapě měří 14,8 cm?</p> <p>3) interpretace: Na mapě světa jsou v některých místech uvedeny údaje o počasí. Napište, ve kterých světadílech je počasí na mapě zaznamenáno, a odhadněte, ve kterém státě a ve kterém městě by to mohlo být.</p> <p>4) tvorba: Do slepé mapy v pracovním sešitě zakreslete přibližnou polohu jednotlivých podnebných pásů a zapište, jakou rozlohu zaujímají. Pro znázornění podnebných pásů použijte barvy, které znáte ze zeměpisu.</p>						

Příloha 8 – Rozbor učebnice Matematika pro 7. ročník ZŠ – aritmetika

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Matematika pro 7. ročník ZŠ – aritmetika						
Autoři	Zdeněk Půlpán, Michal Čihák, Šárka Müllerová						
Nakladatelství	SPN – pedagogické nakladatelství	Číslo vydání	1				
Místo a rok vydání	Praha, 2008	Počet stran	152				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	279	Počet obrazových příloh	64				
Počet tabulek	48	Počet diagramů	164				
Mapové přílohy							
Celkový počet	3	Procentuální zastoupení	1,08 %				
Obecně geografické	0	Tematické	3				
Poznámky	<p>Celá učebnice je černo-bílo-zelená, a tak i přílohy jsou pouze v těchto barvách. U kapitoly věnující se měřítku mapy a plánu není publikována ani jedna grafická příloha. Kategorii diagramů zde zastupují hlavně grafy funkcí, kruhové diagramy a číselné osy. Některé mapy nemají uvedené ani grafické, ani číselné měřítko.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	482	Vyžadující práci s mapou	11 (2,28 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	2	Analýza	9	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Kapitole měřítko mapy a plánu věnovány necelé 2 stránky učebnice. Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>1) čtení: Ve Školním atlase světa najdete mapu lednových teplot vzduchu. Pokuste se na ní nalézt aspoň pět měst, ve kterých jsou průměrné lednové teploty vyšší než $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$ a nižší než $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$. Nalezené teploty vyznačte na číselné ose.</p> <p>2) analýza: Na mapě byla naměřena vzdálenost mezi Úpicí a Náchodem 12 cm. Jejich skutečná vzdálenost je 15,6 km. Určete měřítko mapy. Tovární hala tvaru obdélníku má na plánu v měřítku 1 : 500 rozměry 30 cm a 16 cm. Vypočítejte skutečné rozměry haly. Jaké rozměry bude mít na mapě v měřítku 1 : 150 000 pás lesa, jehož skutečná délka je 6 km a skutečná šířka 900 m?</p>						

Příloha 9 – Rozbor učebnice Matematika [2] pro 7. ročník základní školy

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Matematika [2] pro 7. ročník základní školy						
Autoři	Oldřich Odvárko, Jiří Kadleček						
Nakladatelství	Prometheus	Číslo vydání	3				
Místo a rok vydání	Praha, 2013	Počet stran	88				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	166	Počet obrazových příloh	70				
Počet tabulek	40	Počet diagramů	53				
Mapové přílohy							
Celkový počet	3	Procentuální zastoupení	1,81 %				
Obecně geografické	1	Tematické	2				
Poznámky	Všechny mapové přílohy se nacházejí v kapitole Měřítko plánu a mapy. Mapy nemají uvedenou legendu.						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	315	Vyžadující práci s mapou	11 (3,49 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	0	Analýza	11	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Naprostá většina příkladů se skutečně týká vyučovaného učiva (na rozdíl například od učebnice Nakladatelství Fraus).</p> <p>Téměř všechny úlohy vyžadující práci s mapou se nachází v kapitole Měřítko plánu a mapy.</p> <p>Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>2) analýza:</p> <p>Mapa má měřítko 1 : 300 000. Obrazy dvou měst jsou na mapě od sebe vzdáleny 5 cm. Proto je skutečná vzdušná vzdálenost těchto měst: 300 m, 3 km, 5 km, 15 km, 30 km.</p> <p>Urči přibližně měřítka jednotlivých map z předcházející úlohy.</p> <p>Mapa má měřítko 1 : 600 000. Urči, jakou vzdálenost mají na mapě obrazy dvou měst, jejichž vzdálenost je ve skutečnosti: a) 48 km, b) 42 km.</p>						

Příloha 10 – Rozbor učebnice Statistika

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Statistika						
Autoři	Pavel Tlustý						
Nakladatelství	Nakladatelství Fraus	Číslo vydání	1				
Místo a rok vydání	2013	Počet stran	56				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	48	Počet obrazových příloh	2				
Počet tabulek	29	Počet diagramů	17				
Mapové přílohy							
Celkový počet	0	Procentuální zastoupení	0 %				
Obecně geografické	0	Tematické	0				
Poznámky	Vzhledem k tomu, že se jedná o elektronickou učebnici, nabývají zkoumané charakteristiky značně odlišných hodnot.						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	84	Vyžadující práci s mapou	0				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	0	Analýza	0	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	Součástí učebnice jsou zvláště ještě testy za jednotlivé tematické celky. Úlohy jsou číslovány. Některé příklady mají zadání v angličtině. Úloha, při které by mohla být nápomocná mapa: V deseti státech byla porovnána průměrná roční potřeba cigaret na obyvatele a počet zemřelých následkem rakoviny plic na 100 000 obyvatel. Rozhodněte pomocí korelačního koeficientu, zda uvedená data potvrzují domněnku, že existuje souvislost mezi průměrnou spotřebou cigaret a počtem úmrtí na rakovinu plic.						

Příloha 11 – Rozbor učebnice Matematika pro gymnázia – Kombinatorika, pravděpodobnost a statistika

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Matematika pro gymnázia – Kombinatorika, pravděpodobnost a statistika						
Autoři	Emil Calda, Václav Dupač						
Nakladatelství	Prometheus	Číslo vydání	4				
Místo a rok vydání	Praha, 2003	Počet stran	170				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	53		Počet obrazových příloh	0			
Počet tabulek	28		Počet diagramů	25			
Mapové přílohy							
Celkový počet	0		Procentuální zastoupení	0 %			
Obecně geografické	0		Tematické	0			
Poznámky	Celá učebnice je černobílá. Formát učebnice je A5.						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	318		Vyžadující práci s mapou	0			
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	0	Analýza	0	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Úlohy, při kterých by mohla být využita mapa:</p> <p>Z místa A do místa B vedou čtyři turistické cesty, z místa B do místa C tři. Určete, kolika způsoby lze vybrat trasu z A do C a zpět tak, že z těchto sedmi cest je právě jedna použita dvakrát.</p> <p>Z místa A do místa B vedou čtyři turistické cesty, z místa B do C tři. Určete počet způsobů, jimiž lze vybrat trasu:</p> <p>a) z A do C a zpět; b) z A do C a zpět tak, že z těchto sedmi cest není žádná použita dvakrát; c) z A do C a zpět tak, že z těchto sedmi cest jsou právě dvě použity dvakrát.</p> <p>Na vrchol hory vedou čtyři turistické cesty a lanovka. Určete počet způsobů, kterými je možno se dostat: a) na vrchol a zpět; b) na vrchol a zpět tak, aby zpáteční cesta byla jiná než cesta na vrchol; c) na vrchol a zpět tak, aby aspoň jednou byla použita lanovka; d) na vrchol a zpět tak, aby lanovka byla použita právě jednou.</p> <p>V tabulce je uvedena hustota obyvatel na 1 km² a celková rozloha v km² pěti středoevropských států. Jaká je průměrná hustota obyvatel v této části Evropy?</p>						

Příloha 12 – Rozbor učebnice Přírodopis 9: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Přírodopis 9: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia						
Autoři	Mílada Švecová, Dobroslav Matějka						
Nakladatelství	Nakladatelství Fraus				Číslo vydání	1	
Místo a rok vydání	Plzeň, 2007				Počet stran	128	
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	413			Počet obrazových příloh	393		
Počet tabulek	6			Počet diagramů	6		
Mapové přílohy							
Celkový počet	8			Procentuální zastoupení	1,94 %		
Obecně geografické	1			Tematické	7		
Poznámky	<p>Jedním z typů grafických příloh je blokdiagram – mapě příbuzné zobrazení. Celkový počet blokdiagramů v učebnici: 14. Mapy nemají měřítko. Příklady mapových příloh: Geologická mapa; Rozmístění litosférických desek; Středoatlantský hřbet (obecně geografická mapa); Teplé a studené mořské proudy (velmi schematická mapa – pouze šedivě vybarvené kontinenty a červené/modré orientované úsečky); Světová naleziště ropy.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	580			Vyžadující práci s mapou	27 (4,66 %)		
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	25	Analýza	2	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>V učebnici zaveden přímo symbol pro práci s mapou. Nicméně ne všechny úlohy vyžadující práci s mapou jsou v učebnici tímto symbolem označeny. Jedna kapitola v učebnici se přímo jmenuje Geologická mapa ČR. Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>1) čtení: Kde se ve světě nacházejí velká naleziště diamantů? Ukaž tyto regiony na mapě. Najdi na mapě hlavní světová naleziště bauxitu. Kde se nacházejí? Prohlédněte si mapku, na které jsou vyznačeny litosférické desky a jejich hranice. Co všechno se dá z mapky vyčíst?</p> <p>2) analýza: Vyhledejte tělesa hlubinných vyvřelých hornin (žul a gaber) na našem území. Porovnejte jejich velikost. Na základě znalostí ze zeměpisu uveďte názvy geografických celků, které tato velká tělesa žul tvoří. Vyhledej si Nördlingen v atlase a změř vzdálenost do Českých Budějovic.</p>						

Příloha 13 – Rozbor učebnice Přírodopis 4: Mineralogie a geologie se základy ekologie

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Přírodopis 4: Mineralogie a geologie se základy ekologie						
Autoři	Vladimír Černík, Zdeněk Martinec, Jan Vitek						
Nakladatelství	SPN – pedagogické nakladatelství	Číslo vydání	2				
Místo a rok vydání	Praha, 2007	Počet stran	88				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	133	Počet obrazových příloh	120				
Počet tabulek	2	Počet diagramů	2				
Mapové přílohy							
Celkový počet	9	Procentuální zastoupení	6,77 %				
Obecně geografické	0	Tematické	9				
Poznámky	<p>Jednotlivé grafické přílohy jsou očíslovány. Většinu grafických příloh tvoří fotografie jednotlivých nerostů. Jen minimum map má měřítko. Příklady map: Rozšíření vyvřelých, usazených a přeměněných hornin v ČR; Mapa litosférických desek, zemětřesných a sopečných zón; Zalednění Evropy ve čtvrtohorách; Geologická mapa České republiky; Mapa kyselosti srážek v Evropě (síťová mapa).</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	195	Vyžadující práci s mapou	15 (7,69 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	15	Analýza	0	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Některé úlohy se odkazují na grafické přílohy v učebnici (jejich číslem a někdy i stranou, kde se nacházejí). Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti: 1) čtení: Na mapě České republiky najděte oblasti těžby (současné, popř. minulé) černého a hnědého uhlí. Na mapě světadílů v zeměpisném atlase najděte některé činné sopky. Pohovořte o činnosti ledovců a jejich rozšíření v Evropě. Podívejte se na mapku znázorňující zalednění Evropy na obrázku 100. Prohlédněte si mapu (obr. 119) kyselosti dešťových srážek z projektu Modré z nebe. Změřte pH dešťové vody indikačními papírky.</p>						

Příloha 14 – Rozbor učebnice Ekologický přírodopis pro 6. ročník základní školy

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Ekologický přírodopis pro 6. ročník základní školy						
Autoři	Danuše Kvasničková a kolektiv						
Nakladatelství	FORTUNA	Číslo vydání	4				
Místo a rok vydání	Praha, 2009	Počet stran	128				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	242	Počet obrazových příloh	220				
Počet tabulek	18	Počet diagramů	2				
Mapové přílohy							
Celkový počet	2	Procentuální zastoupení	0,83 %				
Obecně geografické	0	Tematické	2				
Poznámky	Grafické přílohy jsou očíslovány (až na tabulky). Mapové přílohy jsou bez měřítka. Mapové přílohy: Tah drozda zpěvného; Rozložení lesů v Evropě a v Asii.						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	693	Vyžadující práci s mapou	6 (0,87 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	2	Analýza	2	Interpretace	0	Tvorba	2
Poznámky	Jednotlivé úlohy v učebnici jsou očíslovány. Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti: 1) čtení: Vytříd' z uvedených pěvců ptáky stěhovavé a ukaž si na mapě, kde nejčastěji přechávají zimu. 2) analýza: Představ si, že od nás poleť drozd do jižního Španělska. Zjisti podle mapy, kolik je to kilometrů vzdušnou čarou. (Pod touto úlohou je přímo umístěna potřebná mapa, nicméně nemá měřítka, a tak se nedá vzdálenost dopočítat ani orientačně.) Jak dalekou cestu (přibližně) podniká kukačka do svého zimoviště v jižní Africe? Zjisti z mapy. 4) tvorba: Nakresli část krajiny z okolí a vyznač lesní, travní, popř. vodní ekosystémy. Jsou tyto ekosystémy nějak ohraničené? Mohou se organismy dostávat z jednoho ekosystému do druhého? Vyznač místa, kde se ekosystémy stýkají. Zhotovíme plánek výskytu významných rostlin. (Tato úloha součástí projektu Příroda našeho okolí.)						

Příloha 15 – Rozbor učebnice Ekologie a ochrana životního prostředí pro gymnázia

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Ekologie a ochrana životního prostředí pro gymnázia						
Autoři	Jiří Šlégr, František Kislínger, Jana Laníková						
Nakladatelství	Fortuna	Číslo vydání	1				
Místo a rok vydání	Praha, 2002	Počet stran	160				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	78	Počet obrazových příloh	58				
Počet tabulek	3	Počet diagramů	14				
Mapové přílohy							
Celkový počet	3	Procentuální zastoupení	3,85 %				
Obecně geografické	0	Tematické	3				
Poznámky	<p>Naprostá většina grafických příloh je černobílá. Barevně jsou vytištěny pouze fotografie. V odstínech modré pak některá schémata a jedna mapa (chráněná území). Mapy nemají měřítko.</p> <p>Obsažené mapy: Biomy; Největší světová města; Chráněná území České republiky.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	96	Vyžadující práci s mapou	1 (1,04 %)				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	1	Analýza	0	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Příklady úloh rozvíjející mapové dovednosti:</p> <p>1) čtení: Vyhledejte na mapě evropská chráněná území uvedená v textu. Úlohy, ve kterých by práce s mapou byla nápomocná, nicméně dané mapy nejsou v učebnici obsaženy: Na kterém z území (Maďarsko, Madagaskar, Mauretánie) lze předpokládat největší výskyt endemitů a proč? Jaké množství hibernantů je možno očekávat v Kongu? Proč? Kde dnes ještě žijí gorily, pandy a tygři? Který národní park v ČR je nejstarší, který nejmladší a který nejmenší? Uveďte příklady maloplošných chráněných území ve svém regionu.</p>						

Příloha 16 – Rozbor učebnice Botanika

OBECNÉ INFORMACE							
Název učebnice	Botanika						
Autoři	Karel Kubát a kolektiv						
Nakladatelství	Scientia	Číslo vydání	2				
Místo a rok vydání	Praha, 2003	Počet stran	231				
GRAFICKÁ ČÁST							
Celkový počet příloh	291	Počet obrazových příloh	253				
Počet tabulek	12	Počet diagramů	20				
Mapové přílohy							
Celkový počet	6	Procentuální zastoupení	2,06 %				
Obecně geografické	0	Tematické	6				
Poznámky	<p>Celá učebnice je až na několik stránek obrazových příloh na konci učebnice černobílá. Některé přílohy nejsou jen černobílé, ale jsou znázorněny černo-bílo-zeleně.</p> <p>Jednotlivé grafické přílohy jsou očíslovány (zvláště číslovány obrázky a tabulky). Mapy nemají měřítko a v některých případech ani legendu (a když už tam legenda je, tak se jedná o legendu slovní).</p> <p>Příklady mapových příloh: Rozšíření invazivního druhu netýkavka žláznatá (síťová mapa); Floristické oblasti zeměkoule; Rozšíření hlavních biomů na Zemi.</p>						
TEXTOVÁ ČÁST							
Úlohy, kontrolní otázky							
Celkový počet	155	Vyžadující práci s mapou	0				
Rozřazení dle požadovaného druhu mapové dovednosti							
Čtení	0	Analýza	0	Interpretace	0	Tvorba	0
Poznámky	<p>Úlohy, při nichž by byla práce s mapou nápomocná, a dokonce se potřebná mapa nachází v učebnici:</p> <p>Jak se vyvíjela vegetace ve střední Evropě v době poledové? Jaké jsou základní vegetační stupně ve střední Evropě? Jaké jsou hlavní biomy světa a jaký je jejich vztah ke klimatu?</p> <p>Úlohy, při nichž by byla práce s mapou nápomocná, nicméně potřebná mapa se v učebnici nevyskytuje:</p> <p>Zjistěte, které druhy masožravých rostlin se vyskytují ve vašem regionu (případně v ČR). Všimněte si jejich lapacích zařízení a typu stanoviště, na kterém žijí. Jaké hospodářsky významné dvouděložné rostliny tropů a subtropů znáš? Které znáš užitkové rostliny tropů a subtropů, patřící mezi jednoděložné?</p>						

Výzkumné šetření v dějepisu, matematice a biologii

Dobrý den,

rádi bychom Vás prostřednictvím této e-mailové zprávy požádali o účast ve výzkumu týkajícím se rozvoje dovedností práce s mapou u žáků základních a středních škol. Výzkum, konkrétně dotazníkové šetření, je určen především pro pedagogy vyučující přírodopis/biologii, dějepis nebo matematiku.

Toto šetření si klade za cíl zjistit postoje pedagogů k problematice rozvoje mapových dovedností, neboť právě postoj pedagogů z praxe je ve vzdělávacím procesu ten rozhodující. Výsledky budou zpracovány v rámci projektu Rozvoj mapových dovedností v dějepisu, matematice a biologii vedeném na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V případě zájmu o zaslání výsledků studie nás neváhejte kontaktovat.

Prosím vyplňte tento krátký dotazník na níže uvedené adrese nejpozději do 10. března 2014.

adresa dotazníku: <https://docs.google.com/forms/d/1iFUqPcePFdtKDbtywZI-u5oEMhx8AUQJ2yBWRpZrgLA/viewform>

Děkujeme za Vaši spolupráci.

Lenka Havelková (lenka_havelkova@centrum.cz)

RNDr. Martin Hanus, Ph.D. (martin.hanus@natur.cuni.cz)

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze

katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Albertov 6, 128 43 Praha 2

www.natur.cuni.cz